

Aalborg-professor forhindrer kuldsejlede anlægsbudgetter

SIKKERHED. Udenlandsk interesse for ny dansk-amerikansk udviklet model

AALBORG: Det skal være slut med en Metro, der økonomisk løber løbsk, brobyggerier med priser, der uventet ryger helt op i skyerne eller motorvejsforlængelser, der budgetmæssigt kører af sporet.

Bent Flyvbjerg, professor fra Aalborg Universitet, har i samarbejde med den amerikanske nobelpristager i økonomi 2002 Daniel Kahneman, Princeton University, udviklet en model, som skal forhindre budgetoverskridelser på store transport- og infrastrukturprojekter.

- Det er en praktisk model, hvor vi kan gå ind og beregne sikkerheden for, at budgettet holder. Desto større sikkerhed man vil have, desto flere økonomiske reserver skal man afsætte til projektet, siger Bent Flyvbjerg.

Hvis en motorvej for eksempel er sat til at koste 100 mio. kr., og man vil være 80 procent sikker på at undgå en budgetoverskridelse, skal der afsættes 32 procent ekstra - altså 32 mio. kr. Vil man kun være 50 procent sikker, viser Flyvjergs model, at man kan nøjes med 15 mio. kr. i ekstrareserve.

Modellen kan fastlægge mere sikre budgetter til store trafikinvesteringer som motorveje, broer og tunneler. Bent Flyvjergs model er lavet på bestilling fra det engelske trafikministerium - som er en af mange regeringer, der ser budgetoverskridelser som et meget stort problem.

Det engelske trafikministerium kontaktede Bent Flyvbjerg samtidig med, at han og Daniel Kahneman netop var blevet klar over, at de begge havde lavet forskning på samme område. Mens Kahneman havde udviklet en teori for at holde budgetterne inden for de fastsatte rammer, havde Bent Flyvbjerg og hans hold samlet de empiriske data fra virkelighedens byggeriprojekter og medfølgende budgetoverskridelser. Tilsammen danner de to vinkler den model, som alverdens store projekter nu kan få gavn af.

- I ni ud af ti tilfælde bliver der underbudgetteret på de store projekter. Det er et kæmpe problem, for det er jo milliardprojekter, man laver i dag. Derfor bliver interessen for at lægge holdbare budgetter stærkere og stærkere. Det er med henblik på at løse det problem, vi har lavet modellen. Herhjemme er det helt oplagt, at Trafikministeriet, Sund & Bælt eller Ørestadsselskabet bruger modellen, siger professoren.

Modellen er taget i brug i England, hvor hele transportsektoren nu er blevet pålagt at lægge budgetter ud fra modellen. Også i Holland er man interesseret, men i Danmark er modellen endnu ikke slået igennem.

- Herhjemme er der mig bekendt ikke nogen, der har brugt den endnu. Men vi synes, næsten det er en endnu større anerkendelse, at det bliver brugt i udlandet. Selv om vi selvfølgelig gerne ser den brugt i Danmark, siger Flyvbjerg.

Han er nu i gang med at samle data for andre projektyper. Blandt andet kulturprojekter - operahuse, koncertsale, museer - som også er et område med mange budgetoverskridelser.

Modellen kan nemlig bruges på stort set alle områder - det kræver blot, at man har de nødvendige data for det pågældende områdes adfærd, altså hvor ofte budgetterne typisk bliver overskredet og med hvor meget. For at sikre en brugervenlig model, er den bevidst udformet som en meget enkel tabel, som de fleste kan gå ind og aflæse - men en masse komplicerede beregninger ligger bag.

Princippet i modellen er sund fornuft - nemlig at ethvert budget har en risiko, pointerer Bent Flyvbjerg.

- Men den risiko kan du gardere dig imod, og du kan ikke bruge din sunde fornuft til at finde ud af forholdet mellem beløbets størrelse og graden af sikkerhed. Der er du nødt til at have faktisk viden fra et stort antal projekter om, hvad risikofaktorerne er. Det er det vi har beregnet ved statistisk analyse, og det der ligger bag modellen, siger forskeren.

Bent Flyvbjerg har brugt et halvt år på at lave den endelige model. Forud ligger fem års dataindsamling.

De to forskere har ikke taget patent på modellen - de er faktisk slet ikke klar over, om det er muligt at gøre. Så de bliver ikke rige på modellen - men det gør især dem, der finder ud af at budgettere rigtigt. Og det er bonus nok for Bent Flyvbjerg.

- Videnskabeligt er det en succes bare at få lavet modellen. Men jeg synes først, at det bliver rigtig interessant, når det bliver brugt i praksis, siger professoren fra Aalborg Universitet.

Den Europæiske Investeringsbank i Luxemburg og Standard & Poor's er også interesseret i den dansk-amerikanske budgetmodel.

/ritzau/

Lagt på [www.nordjyske.dk](#) mandag d. 01-11-2004 kl. 04:00